

1933. M. E. sz. rendelet, melynek figyelemreméltó magánjogi vonatkozásai a következők:

A földművelésügyi miniszter megvonhatja a vállalat iparüzési jogát, ha a vállalat ismételt megintés dacára elfogadható indok nélkül, az értékesítési viszonyoknak megfelelő árnál alacsonyabb árat fizet (2. §.).

A földművelésügyi miniszter elrendelheti, hogy a zárt területen levő tejkereskedő tejét csak egy szállítótól szerezhető be (17. §.).

A földművelésügyi miniszter megállapíthatja a termelői és fogyasztási árat, a viszonteladási jutalék nagyságát s ebben az esetben a szerződésben kikötött ár helyébe ez az összeg lép. Viszonteladó részére kikötött egyéb előny érvénytelen. Megállapíthatja a régié költséget és nyereséget és kötelezheti — iparendély megvonásának terhével — a vállalatot a tejelosztási és eladási rendszerének okszerű beosztására és egyszerűsítésére (19. §.).

A földművelésügyi miniszter elrendelheti, hogy a zárt területen levő tejipari vállalatok a tagdíjat (t. i. Tejtermelők Budapesti Szövetségének tagdíját) a szállítóiktól vonják le és a szövetségnek szállítják be (20. §.).

Nem ment a magánjogi rendelkezésektől az 5.000/1933. M. E. sz. rendeletet életbeléptető 66.900/1933. F. M. sz. rendelet sem.

Kölcsönzött saját edényért díjat vagy költséget nem lehet számítani (11. §.).

A korábbi rendelet értelmében a tejkereskedő csak egy termelőtől szerezhető be a tejet. Ha az eddigi összeköttetését továbbra fentartani nem kívánja, úgy más szállítóra való átirást(?) az O. T. B. útján kell kérni. — A tejbeszerezést új szállítóra a székesfőváros polgármestere, illetve az elsőfokú iparhatóság írja át! Az O. T. B. a szükséghez képest az eddigi szállítót is meghallgatja... (12. §.).

A termelői árat a címzett vasutállomáson, illetve az átvétel helyén kell érteni. Üres kanna visszaszállítási, jegelési költség, kövezeti vám a tejszállítót terheli. Az edények díjmentesen adandók. Ezzel ellenkező megállapodás érvénytelen (13. §.).

Stb., stb. ...

Folytathatnám még ezt az ismertetést, de talán elég volt ...

Láttunk minőségi kifogásnak vegyvizsgálóállomás útján való megállapítását, felhatalmazást vételárleszállításra, elállásra, mindezek fölött miniszteri döntési jogot, szerződéses jogviszonynak, polgármester útján való „átírását”?

Hát jöhet ennél több?

Dr. Kistaludi Imre,
pécsi ügyvéd.

Személyesen felelős-e a vállalatvezető zárgondnok az üzemtartozásokért? A kérdésre igenlőleg kell válaszolni, habár a törvény, a kommentár e kérdésre különlegesen nem nyilatkozik, a gyakorlati jogászok pedig reá rendszerint nemmel válaszolnak.

Zárlat, zárgondnoki vezetés alatt állt a földbirtok, gyár, gyógy-

szertár, bánya, szálloda. A zárgondnok mint ilyen, személyzetet alkalmazott, rendeléseket tett, adósságokat csinált, mindezt az üzem rendes körében.

Ezekért a tartozásokért a zárgondnok, mint személyes adós, perrelhető. Mert a megrendelő a rendelésből, a szerződő fél a szerződésből származó kötelezettségért személyesen felelős, hacsak nem más személy képviselőjeként járt el.

A jogtudomány tisztában van vele, hogy a zárgondnok nem meghatalmazottja sem a zárlatfoganatosító bíróságnak, sem a végrehajthatónak, sem a végrehajtást szenvedőnek, habár a végrehajtási törvény 245. §-a szerint „a zárgondnok jogai és kötelességei máskülönbzen a meghatalmazott jogaival és kötelességeivel azonosak”.

A zárgondnok nem törvényes képviselője a „vagyonnak”, „üzemnek”, „vállalatnak”, hiszen mindezek nem is jogalanyok, mert nem személyek.

A zárgondnok maga a gazda, a vállalkozó, a szerződő fél — ő saját nevében működik, bárha közjogi jellegű bírói kirendelés alapján törvényileg meghatározott hatáskörrel.

1898: II. 45. §. „Az ingatlanok bármely okból zárgondnoki kezelése esetében a munkaadót a jelen törvény szerint megillető jogok és kötelességek a zárgondnokra *mennek át*, aki az ingatlanra vonatkozó munkaszerződéseket változatlanul teljesíteni köteles.

1900: XXIX. 24. §. (a dohánytermelők és dohánykertészek közötti jogviszonyok szabályozásáról) „Az ingatlanok bármely okból zárgondnoki kezelése esetében a termelőt a jelen törvény szerint megillető jogok és kötelességek a *zárgondnokra mennek át*, aki az ingatlanra vonatkozó munkaszerződéseket változatlanul teljesíteni köteles.”

A zárgondnok tehát nem képviselője a munkaadónak vagy termelőnek; ő reá a jogok és kötelességek *át szállnak*. (Devolutio.)

A Kúriának 1916. április 29.—május 3-án hozott 11. sz. polgári jogegységi döntvénye a személyes üzleti jogú gyógyszerertár üzeméből előálló jövedelem végrehajtás alá vonhatása kérdésében kifejti, hogy „a foglalás tárgya nem a gyógyszerertári üzleti jog, hanem a gyógyszerertárhoz tartozó dolgok (dologösszesség), amelyekkel a gyógyszerertári jogon alapuló gyógyszerüzlet üzemben tartható, a foglalásnak nem is célja a személyes üzleti jognak másra átruházása és a hitelezőnek kielégítése, hanem az üzemnek fenntartása, az üzemből a végrehajtható kielégítéséhez szükséges jövedelem előállításá.” „Gondnoki kezelés esetében nem a végrehajtást szenvedett, de a gondnok folytatja a gyógyszerertár üzemét.”

Ugyanez áll azonban más üzem és vállalat zárgondnoki vezetése esetében is.

A végrehajtás kényszere biztosítja a termelés egyik tényezőjét: a végrehajtást szenvedett dologösszességét mint tőkét; a termelés másik tényezője a munka, — a zárgondnok munkája: *a zárgondnok maga a vállalkozó*; működése a végrehajtást szenvedett üzemi tevékenységét *kizárja*.

A zárgondnok az említett dologösszességnek mintegy ingyenes kényszerbérelője.

Valóban, némely ország újabb végrehajtási törvénye és ipartörvénye kifejezetten hasonló szabályozás alá helyezi a zárlatot és bérletet. (Horvát perrendtartás 485. §-a, jugoszláv végrehajtási törvény 295. §-a, jugoszláv ipartörvény 135. §-a is.)

Az pedig kétséget nem szenved, hogy valamely üzem, vagy vállalat bérelője az üzemével járó tartozásokért személyesen felelős.

Azt belátják gátlás nélkül, hogy a szálloda-vendéglő zárgondnoka személyesen felelős a péktől rendelt zsemlyéért, a mészárosától rendelt húsert. Épen így azonban személyesen felelős ő is, más zárgondnok:

is, az egyéb rendes üzemi kiadásokért és kötelezettségeikért is; mert hol a határ?

A zárgondnok személyes felelősségének ily felfogása ellen felhozzák, hogy így senki sem vállalna zárgondnokságot.

Az ellenvetés nem helytálló, mert a törvény gondoskodik róla, hogy a zárgondnoknak teljes biztonsága legyen a tekintetben, hogy minden kötelezettségét teljesíthesse és mindig meg legyen a teljes fe-dezete (Végrehajtási törvény 250. §-a).

Éppen azért azonban, mert a végrehajtató kellő előleget kell adjon, ő rá rendszerint (hacsak valami külön, más jogcímen nem) nem lehet a kötelezettség teljesítését hárítani.

A végrehajtást szenvedőnek pedig, éppen azért, mert vagyona zárlat alatt van, nincs személyes hitele; — neki nem hiteleznek; ő tönkre mehet, túladósodottan meg is halhat, csőd alá kerülhet. A zárlat is megszűnhet, adóssággal.

Mindez nem ok, hogy a zárgondnokság alatt keletkezett kötelezettségnek ne legyen gazdája és hogy a hitelező károsodjék.

Nem juthatni tehát arra az eredményre, hogy üzemvezető zárgondnok (vagy zárgondnok is) üzeme kötelezettségeiért a saját személyében nem volna adós és perelhető.

A végrehajtató, a végrehajtást szenvedő emellett felelős lehet, esetleges önálló jogalapon.

Dr. Schwarz Lajos ügyvéd,
Csáktornya.

JOGÉLET.

A Nemzetközi Jogi Egyesület (International Law Association) budapesti konferenciája.

A szeptember 6.-tól 10.-ig Budapesten megtartott konferencia impozáns külsőségeiről a napisajtó bőségesen referált; ehelyütt a konferencia szakbizottságainak érdemleges munkájáról adunk rövid összefoglalást.

I. *Nemzetközi bíróságok.* Már az 1924.-ben Stockholmban megtartott konferencián elhangzott magyar részből (dr. Auer Pál) az az indítvány, hogy az egyesület dolgozza ki egy állandó magánjogi nemzetközi bíróság szervezeti szabályait. Ebből az iniciatívából indult ki az az előadói jelentés és egyezménytervezet, amelyet a budapesti konferencián a francia csoport képviselőjében A. de Geouffre de la Pradelle professzor terjesztett elő.

A javaslat terjedelme az 1924. évi iniciatívánál, — mely az eszmét a Nemzetek Szövetsége bevonásával, tehát multilaterálisan kívánta megvalósítani — szerényebb, és tagadhatatlanul realisabb; a megoldást ugyanis a jelenlegi európai helyzet mellett kevés sikerrel kecsegtető többoldalú szerződések helyett